

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาบทบาทของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน วิชาภาษาไทยในการเสริมสมรรถภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาในภาคกลาง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังนี้

การศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาหลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)
2. ศึกษารายงานการวิจัย วารสาร เอกสาร หนังสือ และรายงานการสัมมนาเกี่ยวกับ บทบาทและหน้าที่ของศูนย์วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ทั้งในและต่างประเทศ
3. สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ ครูผู้สอนภาษาไทย ตลอดจนขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

กลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูภาษาไทยที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัด ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในภาคกลาง รวม 11 จังหวัด ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาและจำนวนครูภาษาไทย สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งอยู่ในจังหวัดที่เป็นที่ตั้งศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในเขตภาคกลาง ปีการศึกษา

2. คำนวณตัวอย่างประชากรที่เป็นครูภาษาไทยโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane 1970: 581) เพื่อหาจำนวนครูภาษาไทยที่เหมาะสมตามสูตร $n = \frac{N}{1 + Ne^2}$ จากจำนวนครูภาษาไทย 10 จังหวัด 986 คน ได้ตัวอย่างประชากรจำนวน 286 คน

3. สุ่มตัวอย่างประชากรโรงเรียนจากจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย 10 จังหวัดคือ นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ลพบุรี ออยุธยา อ่างทอง และอุทัยธานี โดยสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอัตราส่วน 1 : 5 จากจำนวนโรงเรียนในแต่ละจังหวัด ซึ่งมีทั้งสิ้น 192 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่าง 38 โรงเรียน

สำหรับในกรุงเทพมหานครมีศูนย์ฯ ตั้งอยู่ประจำกลุ่มโรงเรียน ได้แก่ ศูนย์ฯ ประจำกลุ่มที่ 1, 2, 4, 7 และ 8 รวม 5 ศูนย์ สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอัตราส่วน 1 : 5 จากจำนวนโรงเรียนในแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีทั้งสิ้น 47 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 โรงเรียน

4. ให้ครูภาษาไทยที่อยู่ในโรงเรียนที่สุ่มได้ทั้งหมดเป็นตัวอย่างประชากร รวมเป็นตัวอย่างประชากรครูภาษาไทยทั้งสิ้น 342 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 1 ชุด โดยอาศัยแนวคิดจากแผนการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ในบางจังหวัด ตลอดจนสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงและจากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ (Check - List)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ เนื้อหาของแบบสอบถามประกอบด้วยบทบาทของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย 6 ด้าน คือ

- ก. ด้านการส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้เกิดสัมฤทธิ์ผล
- ข. ด้านการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชา

ภาษาไทย

- ค. ด้านการผลิตและให้บริการสื่อการเรียนการสอน
- ง. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
- จ. ด้านการนิเทศและพัฒนาบุคลากร
- ฉ. ด้านการจัดทำแผนปฏิบัติการและติดตามผลการปฏิบัติงานของศูนย์ฯ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ต่อการเสริมสมรรถภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ใช้คำถามแบบเปิดโอกาสให้ตอบโดยเสรี (Open - ended Question)

2. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อ 1 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านตรวจ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อ 2 ไปทดลองใช้กับครูภาษาไทย จำนวน 30 คน ในจังหวัดซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์ฯ แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างประชากรจริง เพื่อดูปัญหาในการตอบและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

การรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากมณฑลวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการกองการมัธยมศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือขอความร่วมมือจากครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 11 จังหวัด ในการตอบแบบสอบถาม
2. ส่งแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 342 ฉบับ ไปยังโรงเรียนทั้ง 47 โรงเรียน ใน 11 จังหวัด โดยเริ่มส่งแบบสอบถามตั้งแต่วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2535
3. ออกเดินทางเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมทั้งสัมภาษณ์ประธานศูนย์ฯ ในทุกจังหวัด และเข้าร่วมสังเกตการทำงานของศูนย์ฯ ในบางจังหวัด ได้รับแบบสอบถามคืนมาครบทุกโรงเรียนในวันที่ 13 มีนาคม 2535 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และวิเคราะห์ได้จำนวน 322 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94.15

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นดังนี้

1. ข้อมูลตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจคำตอบ (Check - List) นำมาคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ดังนี้

2.1 คำนวณหาค่ามัชฌิม เลขคณิตของคำตอบแบบมาตราส่วนประเมินค่าในเรื่องบทบาทของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในการเสริมสมรรถภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

การแปลความหมายของค่ามัชฌิม เลขคณิต เป็นดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	ความหมาย
3.56 - 4.00	ศูนย์ฯ มีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องนั้นมากที่สุด
2.56 - 3.55	ศูนย์ฯ มีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาก
1.56 - 2.55	ศูนย์ฯ มีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องนั้นน้อย
1.00 - 1.55	ศูนย์ฯ มีบทบาทเกี่ยวกับเรื่องนั้นน้อยที่สุด หรือ ไม่มีบทบาทเลย

2.2 นำค่าเฉลี่ยมัชฌิม เลขคณิตแต่ละข้อมาวัดการกระจายของคะแนน จากแนวโน้มมาสู่ส่วนกลาง โดยหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) ของแต่ละข้อ

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยนำคำตอบที่ได้มาเรียงตามลำดับความถี่ แล้วสรุปเป็นความเรียง

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนประชากรที่ตอบแบบสอบถาม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}} \times 100$$

3.2 หาค่ามัชฌิม เลขคณิต หาระดับความมากน้อยในบทบาทของศูนย์ฯ ในแต่ละ
ด้าน โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

\bar{x} แทน ค่ามัชฌิม เลขคณิตของคะแนนแสดงบทบาทของศูนย์ฯ

f แทน จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อ

x แทน คะแนนที่กำหนดตามสเกล 4, 3, 2, 1

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

(John E. Freund 1981: 61)

3.3 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation) โดยใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{n(\sum fx^2) - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

fx แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

fx^2 แทน ผลรวมของผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังสองของคะแนน

n แทน จำนวนกลุ่มประชากร

(John E. Freund 1981: 61)